

บทที่ 2

เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง การบริหารหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตร
2. ความหมายของการบริหารหลักสูตร
3. การบริหารหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
4. แนวคิดและหลักการในการบริหารหลักสูตร
5. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของหลักสูตร

คำว่า “หลักสูตร” แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Curriculum” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Currere” หมายถึง “Running Course” หรือ เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546, หน้า 6) ต่อมานักการศึกษาและผู้ใช้คำดังกล่าวได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้

จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (อ้างใน สุนทรี คนเที่ยง, 2551, หน้า 13) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรคือ รายวิชาที่เรียน
2. หลักสูตรคือ จุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ
3. หลักสูตรคือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน
4. หลักสูตรคือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนจัดโดยโรงเรียน
5. หลักสูตรคือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

ส่วน Saylor and Alexander (อ้างใน ขวลิขิต ชูกำแพง, 2551, หน้า 12) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความตั้งใจด้านโอกาส เพื่อการจัดการบรรยากาศให้ได้รับการศึกษา ร่วมกันและสิ่งอื่น ๆ โดยมีระยะเวลา และเนื้อหาที่จัดไว้อย่างแน่นอน

สำหรับ เอกวิทย์ ณ ถลาง (อ้างใน สุนีย์ ภูพันธ์, 2546, หน้า 9) ให้ความหมายว่า หลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียน เนื้อหาวิชา ทักษะ ทักษะคิด แบบพฤติกรรม กิจกรรม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็ประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก ถือว่าเป็นหลักสูตรทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ชูศรี สุวรรณโชติ (2544, หน้า 41) ให้ความหมายหลักสูตรว่า คือ ประมวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ครูสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญงอกงาม

จากทัศนะของนักการศึกษาสามารถสรุปความหมายของหลักสูตรได้ว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่จัดให้ผู้เรียนเพื่อการพัฒนาตนเองให้บรรลุจุดหมายที่คาดหวังและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ความหมายของการบริหารหลักสูตร

ความหมายของการบริหารหลักสูตรนั้น มีความหมายตามที่ผู้กล่าวไว้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่(อ้างในชวลิต ชูกำแหง, 2551, หน้า 64) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การวางแผน การควบคุมกำกับดูแล การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน โครงการวิชาการที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการสอน โดยสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ และตอบสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ สันต์ ธรรมบำรุง (อ้างในชวลิต ชูกำแหง, 2551, หน้า 64-65) ได้ให้ความหมายของการบริหารหลักสูตร หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการ ซึ่งเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด การบริหารหลักสูตรนั้นเป็นระบบของหลักสูตร จะต้องบริหารอย่างเป็นระบบระเบียบ และรวมถึงกระบวนการเรียนการสอนด้วย ระบบการบริหารหลักสูตรจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

ส่วน ชวลิต ชูกำแหง (2551, หน้า 65) ให้ความหมายการบริหารหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง การนำกระบวนการบริหารมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ การบริหารหลักสูตรใด ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับตัวหลักสูตรนั้นและนำหลักสูตรนั้นไปใช้

สำหรับ อำนาจ จันทรแป้น(2532, หน้า 111) การบริหารหลักสูตร หมายถึง การที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติการเรียนการสอน และการจัดการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุจุดหมายหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

จากทัศนะของนักการศึกษาสามารถสรุปความหมายของการบริหารหลักสูตรได้ว่า หมายถึง การนำกระบวนการบริหารมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ในการบริหารหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องมีแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดของการบริหารหลักสูตรไว้ดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2551ก, หน้า 61-65) ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้ สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกัน ในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนั้นหลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชนในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลดังกล่าว นอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาดังงบประมาณและอาคาร สถานที่ว่าพอเพียงหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะดำเนินการโดยวิธีใด การวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โรงเรียน

ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น การวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวด้วยนอกจากนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรการบริหารหลักสูตรนั้นสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องจัดมาตรการการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรการบริหารหลักสูตร

การพัฒนามูลฐานมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาหลักสูตรและใช้หลักสูตร ซึ่งในที่สุดจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและใช้หลักสูตรแบบอิงมาตรฐานให้ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาจะต้องพัฒนามูลฐานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เน้นการสร้าง ความเข้าใจแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดประเมินผลโดยมีมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย การจัด การเรียนรู้แบบบูรณาการ การฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม รูปแบบการพัฒนามูลฐาน จะต้องใช้การนิเทศทั้งแบบกลุ่ม และเป็นรายบุคคลโดยการสอนแนะ (Coaching) การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และจะต้องได้รับการประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงการพัฒนามูลฐานให้มี คุณภาพ และประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรกำหนดขั้นตอนการพัฒนามูลฐาน ดังนี้

1. มอบหมายให้มีคณะทำงานด้านการพัฒนามูลฐาน ซึ่งต้องดำเนินงานและมีบทบาท ในเรื่องนี้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

2. ประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนามูลฐาน และวางแผนการพัฒนามูลฐานให้เป็นรูปธรรม ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

3. ดำเนินการพัฒนามูลฐานตามแผน ซึ่งอาจดำเนินการได้ในหลายลักษณะ เช่น การประชุมสัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน โดยเฉพาะเน้นการพัฒนาครูผู้สอน ซึ่งเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตร ไปใช้ ครูจะต้องสามารถจัดการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัย สำคัญที่จะส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุเป้าหมาย

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีมุม หรือศูนย์รวมความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

5. ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรม แลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจะต้องเป็นที่ปรึกษาของครูในกรณีที่มีปัญหาทางด้านวิชาการหรือบริหารจัดการ และควรจัดให้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหา ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแสวงหาวิธีการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรเป็นการปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการสอนที่แตกต่างไปจากเดิม จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องจัดทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากร และจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการ ให้มีห้องเรียน สถานที่เรียน และห้องพิเศษต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ โรงฝึกงาน ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ห้องประชุมขนาดต่าง ๆ สนามกีฬา และโรงยิม เป็นต้น

3. จัดสรรการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า โดยเฉพาะด้านการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ เช่น คำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนห้องเรียน ห้องสมุดที่เอื้ออำนวยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

4. บริหารทรัพยากรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จึงควรจัดให้ครูได้สอนตรงตามความรู้ความสามารถ และความถนัด รวมทั้งพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

การจะส่งเสริมให้การจัดทำและใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ภายในสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา

1. ให้ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงจากการใช้หลักสูตร ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำ สถานศึกษาควรจัดสรรเวลาให้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม พยายามลดภาระงานอื่น ๆ ของครู โดยให้มุ่งทำงานสอนเป็นหลัก

3. สร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วม และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งอาจเป็นเครือข่ายภายใน เช่น เครือข่ายผู้ปกครอง หรือเครือข่ายภายนอก เช่น เครือข่ายสถานศึกษา เครือข่ายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสามารถจะสนับสนุนและส่งเสริมให้มีทรัพยากรและปัจจัยเพิ่มขึ้นในการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้น โดยดำเนินการ ดังนี้

1. จัดระบบการบริหารงานทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องการจัดกลุ่มผู้เรียนและโครงการที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา การลงโทษและให้รางวัลผู้เรียน

2. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ มุมค้นคว้าแก่ครูผู้สอนและนักเรียน การพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

3. สนับสนุนให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากร เศรษฐกิจ อาชีพ และความต้องการของท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถนำสภาพปัญหาต่าง ๆ บูรณาการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน

4. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อบริหารจัดการความรู้ในส่วนที่เป็นประสบการณ์ในตัวครู นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้หรือบริหารชั้นเรียนอย่างเหมาะสม อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม

5. ส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้เรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความเป็นนักวิชาการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอีกด้วย

การกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังตามที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนตามความคาดหวังของสถานศึกษา การกำกับดูแลคุณภาพของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการนำหลักสูตรไปใช้จึงเป็นสิ่งจำเป็น สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง

การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการควบคุมคุณภาพ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการติดตาม เช่น การตรวจเยี่ยมและการสังเกตการณ์ในชั้นเรียน การสอนแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัดการ

เรียนรู้ การบันทึกรายงานหลังการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น สถานศึกษาควรจัดให้มีแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ดำเนินการให้กระบวนการนิเทศเป็นวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา บนพื้นฐานความรู้สึกลึกซึ้งที่เป็นกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยอมรับการเปลี่ยนสถานภาพระหว่างการเป็นผู้นิเทศและเป็นผู้รับการนิเทศ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดระบบการนิเทศ ติดตามที่เป็นกัลยาณมิตรดังกล่าวแล้วควรดำเนินการดังนี้

1. ร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศ หรือกำกับ ติดตาม เพื่อเฝ้าระวังมิให้คุณภาพการจัดทำและใช้หลักสูตรเกิดปัญหา อุปสรรคและส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน
2. สร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวก แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า มิได้เป็นกระบวนการจับผิด แต่เป็นกระบวนการดูแล ช่วยเหลือ เพื่อให้การใช้หลักสูตรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
3. กำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อน การนิเทศติดตามร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม
4. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการนิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบ ครบวงจร ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการเตรียมความพร้อมสำหรับประกันคุณภาพภายนอก เป็นระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นใจต่อพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชนว่าจะสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพที่เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนพัฒนาคุณภาพ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน แผนปฏิบัติการต้องเน้นคุณภาพผู้เรียน มีการรายงานผลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง และนำผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

การวิจัย และติดตามผลการใช้หลักสูตรจะเป็นที่มาของข้อมูลข่าวสารที่แม่นยำ แสดงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา สาเหตุ และแนวทางปรับปรุงพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สถานศึกษาควรดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เรียน และความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน เช่น

1.1 การประเมินตัวหลักสูตร โดยมีหัวข้อในการพิจารณา เช่น ความครบถ้วนขององค์ประกอบหลักสูตร ความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบ ความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนความเหมาะสมของแนวทางการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบการวัดและประเมินผล เป็นต้น

1.2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคต เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และเวลาเรียน

1.3 การประเมินความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และ โครงการต่าง ๆ

2. การวิจัย ประเมินผลการใช้หลักสูตร

การประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีความตระหนักในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย คุณธรรม บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข กระบวนการประเมินผลการใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการได้ทั้งระหว่างการใช้หลักสูตร และเมื่อนำหลักสูตรไปใช้เรียบร้อยแล้ว หรือการติดตามจากผลผลิตของหลักสูตรคือ ผู้เรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตรนั่นเอง เพื่อให้การประเมินผลการใช้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายของการควบคุมคุณภาพสถานศึกษา ควรจัดให้มีการประเมินทั้งระบบ คือ

2.1 กำหนดให้มีการประเมินการใช้หลักสูตร เป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษา

2.2 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองให้เกิดขึ้นกับ

คณะครู

2.3 วางระบบเครือข่ายการทำงาน และมอบหมายงานการประเมินให้คณะผู้ปฏิบัติงานแต่ละคณะดำเนินการประเมินเป็นระยะ ๆ โดยกำหนดให้ชัดเจนว่าคณะใดต้องประเมินรายการใดบ้าง

2.4 สรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

การประเมินผลการใช้หลักสูตรมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญคือ พิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรที่จะประเมิน พิจารณาหลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมิน ออกแบบการจัดเก็บข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้พิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไปสำหรับประเด็นในการประเมินนั้น สามารถประเมินได้ทั้งเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้

หลักสูตรกระบวนการใช้หลักสูตร และผลจากการใช้หลักสูตร อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาควร มุ่งเน้นการประเมินส่วนที่เกี่ยวข้องต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรคำนึงถึงทั้งผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ โดยนำผลการประเมิน ระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ เช่น ผลคะแนน NT, O-net, A-net มาพิจารณาทั้งผลการประเมินในภาพรวม และผลการประเมินที่แยกรายวิชา และแยกรายมาตรฐาน หากผลการประเมินไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวัง ควรศึกษาวิเคราะห์เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ซึ่งสาเหตุย่อมเกิดมาจากปัจจัยและกระบวนการใช้หลักสูตรนั่นเอง จากนั้นจึงหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อ พัฒนาคุณภาพต่อไป

ตาราง 1 ประเด็นเกี่ยวข้องในการประเมินผลการใช้หลักสูตร

ปัจจัยของการใช้หลักสูตร	กระบวนการใช้หลักสูตร	ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
• หลักสูตรสถานศึกษา • ความพร้อมของบุคลากร • ทักษะการถ่ายทอด ของครู • เทคนิคการสอน • สื่อการเรียนการสอน • การวัดผลประเมินผล • การบริหารจัดการ • ฯลฯ	• การออกแบบและการ จัดการเรียนรู้ของครู • การนิเทศติดตามการใช้ หลักสูตร • การประเมินผลการเรียนรู้ • ฯลฯ	• คุณภาพของผู้เรียนตาม มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด • การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของผู้เรียน • คุณลักษณะอันพึง ประสงค์และสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน • ความสำเร็จในการศึกษา ต่อและประกอบอาชีพ • ฯลฯ

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2551ก, หน้า 66)

จากที่กล่าวมาทั้ง 4 ประเด็นแล้ว สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรการศึกษาแกนกลาง ขั้นพื้นฐาน 2551 ประกอบด้วย การส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรการบริหารหลักสูตร และการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่..... 15 พ.ค. 2556
เลขทะเบียน..... 245470
เลขเรียกหนังสือ.....

แนวคิดและหลักการในการบริหารหลักสูตร

เพื่อให้ผู้บริหารมีหลักการที่ใช้ในการบริหารหลักสูตรเพิ่มขึ้น อำนาจ จันทรเป็น (2532, หน้า 111-118) ได้กล่าวไว้ว่า การที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติการเรียนการสอน และการจัดการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุจุดหมายหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรพิจารณาแนวทางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis) หมายถึง การวิเคราะห์สภาพอดีต สภาพในปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็นในอนาคต โดยวิเคราะห์จากสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ

1.1 ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หลักสูตรและเอกสารหลักสูตร (คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร) ระเบียบข้อบังคับ กฎหมายการศึกษาต่าง ๆ รายงานการวิจัยต่าง ๆ แผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด แผนพัฒนาการศึกษาของอำเภอ หรือตำบล ฯลฯ

1.2 สภาพแวดล้อมขอท้องถิ่น ชุมชน ซึ่งได้แก่ อาชีพของประชาชนในท้องถิ่น (อาชีพที่มีอยู่แล้วและที่ควรจะมี) สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมประเพณี ระดับการศึกษาของประชาชน สภาพความต้องการท้องถิ่น ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ จำนวนประชากร จำนวนผู้ให้การสนับสนุนต่อโรงเรียน เช่น เจ้าอาวาสวัด พ่อค้า คหบดี ฯลฯ หน่วยงานอื่น ๆ แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร ฯลฯ

1.3 สภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษา การให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ความต้องการของผู้ปกครองในด้านการจัดการศึกษา ศาสนาของผู้ปกครอง ฯลฯ

1.4 สภาพเกี่ยวกับตัวเด็กนักเรียน ได้แก่ ความสนใจ และความต้องการด้านอาชีพของเด็ก ระดับการศึกษา สุขภาพ สติปัญญาความสามารถ สภาพครอบครัว ฐานะความเป็นอยู่ ปริมาณเด็กที่จะเข้ามาสู่โรงเรียน ภูมิหลังของเด็กด้านการศึกษาและด้านอื่น ๆ เขตบริการ สํารวจข้อมูลเด็กที่จบการศึกษาไปแล้ว ฯลฯ

1.5 อาคารสถานที่ พิจารณาสืบต่อไปก็คือ ความเหมาะสมของอาคาร-สถานที่ อาคารประกอบต่าง ๆ ประโยชน์ใช้สอย ประมาณพื้นที่ที่มีอยู่ทั้งหมด บ้านพักครู-นัการ แหล่งน้ำดื่ม-น้ำใช้ ถนนหนทาง ฯลฯ

1.6 บุคลากร ศึกษาเกี่ยวกับ จำนวนบุคลากรทั้งหมดที่มีอยู่ แยกตาม เพศ ความถนัด ความคิดเห็น วุฒิ ความสามารถ ทักษะคติทั่วไป อายุ ความสนใจ ทักษะคติที่มีต่อหลักสูตร ต่อผู้บริหาร

เพื่อน นักเรียน ชุมชน ฯลฯความต้องการของบุคลากร ปัญหาทางครอบครัว ฐานะความเป็นอยู่
สวัสดิการที่ได้รับ ฯลฯงบประมาณ ได้แก่ เงินบำรุงการศึกษา เงินงบประมาณ เงินอื่น ๆ ที่ได้รับ
และที่มีอยู่

1.7 อุปกรณ์และแหล่งความรู้ ห้องสมุด ศูนย์วิชาการ ห้องโสตทัศนศึกษา
ความสะดวกในการใช้สภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีอยู่ ความจำเป็นที่จะต้องจัดเพิ่มเติม

1.8 สภาพการจัดการเรียนการสอน ตำราจากครู ตำราจากนักเรียน ฯลฯ

1.9 สภาพการจัดองค์การ ความเหมาะสมของ การแบ่งสายงานในโรงเรียน สายงาน
การบังคับบัญชา ฯลฯ

2. การวางแผน (Programme, Project Planning) เมื่อได้วิเคราะห์ถึงสถานการณ์ต่าง ๆ
โดยลำดับแล้ว ขั้นตอนต่อไปของการดำเนินการก็คือ การวางแผน ซึ่งเป็นขั้นที่มีความสำคัญมาก
เพราะการวางแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ เป็นหัวใจสำคัญของการทำงาน แผนที่ดีหรือโครงการ
ที่ดีย่อมนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ ในการบริหารหลักสูตรนั้น ได้แบ่งการวางแผนงาน/โครงการแยก
ย่อยออกไปตามลักษณะงานต่อไปนี้

2.1 โครงการเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ โครงการประชุมนิเทศครูในโรงเรียน
โครงการจัดทำแผนการสอนทุกรายวิชา โครงการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน โครงการจัด
สอนซ่อมเสริม โครงการจัดนิทรรศการทางวิชาการโครงการจุลสารทางวิชาการ โครงการจัดตั้ง
ศูนย์วิชาการ โครงการปลูกฝังจริยธรรม-ค่านิยม ฯลฯ

2.2 โครงการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน ได้แก่ โครงการสถานักเรียน (โครงการ
ประชาธิปไตยในโรงเรียน) โครงการสหกรณ์ครู-นักเรียน โครงการส่งเสริมวินัยในโรงเรียน
โครงการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โครงการแข่งขันกีฬาภายใน (กีฬาสี) โครงการส่งเสริมดนตรีไทย
โครงการอาหารกลางวัน โครงการอบรมผู้นำลูกเสือ/ยุวกาชาด/เนตรนารี โครงการอนุรักษ์และ
ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โครงการจัดหาทุนการศึกษา โครงการแนะแนว ฯลฯ

2.3 โครงการเกี่ยวกับบุคลากร ได้แก่ โครงการพัฒนาบุคลากร โครงการสรรหา
บุคลากรโครงการจัดตั้งศูนย์วิชาการสำหรับครู (Teacher Center) โครงการสวัสดิการครู ฯลฯ

2.4 โครงการเกี่ยวกับงานการเงิน-พัสดุ-งานสารบรรณ งานจัดทำทะเบียน รับ-ส่ง
หนังสืองานจัดทำบัญชีงบประมาณและเงินนอกงบประมาณทุกประเภท งานจัดทำบัญชีวัสดุ
ครุภัณฑ์ งานออกไปรับรองวุฒิ โครงการอบรมเจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียน โครงการ
ทำแผนปฏิบัติการในโรงเรียน (แผนการใช้เงิน)

2.5 โครงการเกี่ยวกับงานชุมชน ได้แก่ โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน โครงการเข้าไป
มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน (งานเทศกาลต่าง ๆ) โครงการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า โครงการ

จัดตั้งสมาคมครู และผู้ปกครอง โครงการกีฬาประชาชน โครงการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน
โครงการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยายพิเศษ

2.6. โครงการเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ ได้แก่ โครงการปรับปรุงโรงอาหาร-ห้องครัว
โครงการปรับปรุงห้องพยาบาล โครงการปลูกไม้ดอกไม้ประดับภายในบริเวณโรงเรียน โครงการ
ปรับปรุงห้องสุขา โครงการประกวดห้องเรียนดีเด่น โครงการจัดทำสนามเด็กเล่น โครงการจัดที่คั่น
น้ำสำหรับนักเรียน โครงการสวนหย่อม โครงการปรับปรุงอาคารเรียน โครงการซ่อมแซมวัสดุ
ครุภัณฑ์ที่ชำรุด ฯลฯ

3. การดำเนินการ (Implementation) หมายถึง การดำเนินงานตามแผนหรือโครงการ
ที่วางไว้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

3.1. ระยะเตรียมดำเนินการ สิ่งที่จะต้องพิจารณาในขั้นนี้คือ การประชุมบุคลากรเพื่อ
ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ การสร้างแรงจูงใจบุคลากรด้วยวิธีการต่าง ๆ การมอบหมายสั่งการ การแบ่ง
หน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดทำปฏิทินดำเนินการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณ
การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ฯลฯ

3.2. ระยะดำเนินการ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงขั้นนี้คือ การประสานงานที่ดี การประชุม
ปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหา การติดตามการให้กำลังใจ การชี้แจงข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข
ระหว่างดำเนินการ

4. การประเมินโครงการและการรายงานผล การประเมินแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

4.1 ประเมินระยะก่อนดำเนินการ

4.2 ประเมินในระหว่างดำเนินการอยู่

4.3 ประเมินในระยะสิ้นสุดโครงการแล้ว

จากที่แนวคิดและหลักการที่กล่าวมานั้นสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการบริหารหลักสูตร
มีดังนี้คือ การวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผน การดำเนินการ การประเมินและการรายงาน
การดำเนินการ

จากศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารหลักสูตร จะเห็นได้ว่าการบริหารหลักสูตร
มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยในการบริหารหลักสูตร
โรงเรียนนั้น มีวิธีการตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ให้มาเป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตร
แกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 คือ การจัดทำหลักสูตร การดำเนินการระดับชั้นเรียน การส่งเสริม
สนับสนุน และการกำกับดูแล

การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษา เอกสาร ตำรา และศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ดังนี้

พลชัย ขาววิราช (2542) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตร นั้น ครูผู้สอนมากกว่าครึ่งหนึ่งเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนของตนได้ปฏิบัติบางครั้ง แต่ก็มียางบางด้าน และงานบางกิจกรรมที่ครูผู้สอนส่วนหนึ่ง ซึ่งมากกว่า 1 ใน 10 เห็นว่า ได้ปฏิบัติทุกครั้งหรือไม่ได้ ปฏิบัติเลย ดังนี้ การวิเคราะห์สถานการณ์ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ในงานด้านจัดบุคลากรใน กระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรทุกครั้ง และได้มีการจัดประชุมคณะครูเพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ ทุกครั้ง ในขณะที่การวิเคราะห์สถานการณ์ ในงานด้านบริการแหล่งวิทยาการ ในโรงเรียนนั้น ไม่ได้ปฏิบัติและไม่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นเพื่อประกอบในงานด้านต่าง ๆ

การวางแผน ได้มีการวางแผนในงานด้านการเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อการใช้ หลักสูตรทุกครั้ง และคณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านต่าง ๆ ทุกครั้ง ในขณะที่การวางแผน ในงานด้านแหล่งวิทยาการในโรงเรียนนั้นไม่ได้ปฏิบัติและไม่ได้กำหนดแผนการประเมิน โครงการ เกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ

การดำเนินการได้มีการดำเนินการในงานด้านการจัดบุคลากรในกระบวนการเรียน การสอนตามหลักสูตรทุกครั้ง และไม่ได้มีการมอบหมายให้ครูมีหน้าที่รับผิดชอบตามแผนงาน/ โครงการเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถทุกครั้ง ส่วนการ ดำเนินการในด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรนั้นไม่ได้ปฏิบัติ รวมทั้งไม่ได้ดำเนินการ แก้ปัญหาเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ อย่างทันเหตุการณ์ด้วย

การประเมินผลและรายงานผล ได้มีการประเมินผลและรายงานในด้านนิเทศและติดตาม การใช้หลักสูตรทุกครั้ง และบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินแผนงานและ โครงการ เกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ ทุกครั้งด้วย ส่วนการประเมินผลและรายงานในด้านบริการแหล่ง วิทยาการในโรงเรียนนั้น ไม่ได้ปฏิบัติและไม่ได้มีการประเมินโครงการเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ ในระหว่างดำเนินการเช่นกัน

ปัญหาในการปฏิบัติ ตามกระบวนการบริหารหลักสูตรนั้น ครูผู้สอนไม่แน่ใจว่ามีปัญหา หรือไม่ แต่ก็มีบางกิจกรรมและงานบางด้านที่ครูผู้สอนส่วนหนึ่งเห็นว่า มีปัญหาหรือไม่มีปัญหาเลย ดังนี้

การวิเคราะห์สถานการณ์ในด้านการจัดบุคลากรในกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น ไม่มีปัญหา และกิจกรรมการจัดประชุมคณะครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ นั้น ก็ไม่มีปัญหา ในขณะที่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นเพื่อใช้ประกอบในงานด้านต่าง ๆ นั้นมีปัญหา และการวิเคราะห์สถานการณ์ในงานด้านการบริการสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรนั้นก็ยังมีปัญหาเช่นกัน

การวางแผนในงานด้านการจัดบุคลากรในกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น ไม่มีปัญหา และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคณะครูในการวางแผนเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ นั้น ก็ไม่มีปัญหาเช่นกัน ส่วนการวางแผนในงานด้านการบริการแหล่งวิทยาการในโรงเรียน และกิจกรรมการกำหนดนโยบายในงานด้านต่าง ๆ นั้น ยังไม่มีปัญหา

การดำเนินการในงานด้านการจัดบุคลากรในกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น ไม่มีปัญหาและกิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ นั้น ก็ไม่มีปัญหา ในขณะที่การดำเนินการในด้านการบริการแหล่งวิทยาการในโรงเรียน และกิจกรรมการจัดงบประมาณสนับสนุนเพื่อใช้ในโครงการงานด้านต่าง ๆ นั้นมีปัญหา

การประเมินผลและรายงานผลในงานด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรนั้น ก็ไม่มีปัญหาและกิจกรรมการแจ้งเกณฑ์การประเมินโครงการเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องนั้นก็ไม่มีปัญหาเช่นกัน สำหรับการประเมินผล และรายงานผลในด้านการบริการแหล่งวิทยาการในโรงเรียน และกิจกรรมการจัดระบบในการเก็บรวบรวมรายงานการประเมินโครงการ เกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ นั้น ยังมีปัญหา

สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนั้น สรุปได้ว่า การวิเคราะห์สถานการณ์ในงานด้านต่าง ๆ นั้น ไม่มีการปฏิบัติที่ชัดเจน อาทิ การบริการสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรยังไม่เพียงพอกับความต้องการ ไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ และการบริการแหล่งวิทยาการในโรงเรียนก็ไม่เพียงพอ มีแต่ห้องสมุดนั้นที่เป็นหลักและไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง จึงมีข้อเสนอแนะเชิญวิทยากร หรือจัดหาแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นมาช่วยเสริมสร้างความรู้และควรจัดให้มีบรรณารักษ์ดูแลห้องสมุดโดยเฉพาะ

การวางแผนด้านต่าง ๆ นั้น ได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการจัดบุคลากรในกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ขณะเดียวกันในด้านการบริการแหล่งวิทยาการในโรงเรียนนั้น ไม่ได้มีการวางแผนในการให้บริการห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องวิทยาศาสตร์มีการใช้น้อยมาก

การดำเนินการ โดยรวมจะปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง บางงานก็ไม่ค่อยได้ให้ความสนใจเท่าใดนัก การบริการแหล่งวิทยาการในโรงเรียนนั้นยังมีค่อนข้างน้อย ไม่มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน หรือการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรก็เช่นกัน มีการปฏิบัติบ้างไม่สม่ำเสมอและไม่ต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการใช้หลักสูตรได้

การประเมินผลรายงานผล ไม่ได้มีการประเมินทั้ง 6 ระบบ แต่จะเป็นไปในรูปแบบการนิเทศการเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านการบริการแหล่งวิทยาการในโรงเรียน มีการตรวจสอบและสรุปการให้บริการน้อยมาก

ส่วน ถาวร คำทะแจ่ม (2545) ได้ศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรจังหวัดลำพูน พบว่า ได้ปฏิบัติมาก ด้านการเตรียมความพร้อม โดยรายการที่มีเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และการแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ ความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียนเพื่อการจัดทำและความจำเป็นของโรงเรียนเพื่อการจัดทำและการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมา คือ การจัดทำสาระต่าง ๆ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้และการจัดทำหลักสูตร ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดเตรียมงบประมาณหรือปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ เป็นกรณีพิเศษเพื่อทำหลักสูตร สำหรับปัญหา คือ เวลาในการเตรียมความพร้อมมีน้อย บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตร ไม่เพียงพอขาดงบประมาณในการดำเนินงาน โรงเรียนขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งขาดการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และยังขาดการสำรวจ การจัดเก็บข้อมูลทั้งของผู้เรียน ครูและชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะ ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการสร้าง ความตระหนัก และเห็นความสำคัญของหลักสูตรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มากขึ้น ทั้งจะต้องให้การสนับสนุนงบประมาณและอัตราค่าจ้างบุคลากรให้เพียงพอ ควรจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาความรู้ของครูและนักเรียน และควรมีการประชาสัมพันธ์ประสานงานกับทุกฝ่ายให้เข้าใจวิธีการ กระบวนการในการดำเนินงานของโรงเรียน

ส่วนการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ก็ได้ปฏิบัติมากเช่นกัน โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตามสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน รองลงมา คือการจัดทำคำอธิบายรายวิชาโดยการนำเอามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ รวมทั้งเวลา มาเขียนเป็นคำอธิบาย และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการจัดทำหน่วย

การเรียนรู้บูรณาการระหว่างหน่วยการเรียนรู้ สำหรับปัญหาคือ บุคลากรยังมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำหลักสูตรยังไม่มีชัดเจน รวมทั้งเวลาในการจัดทำหลักสูตรและงบประมาณในการ ดำเนินงาน มีเพียงพอ โรงเรียนขาดหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรพอสมควร อีกทั้งการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยังไม่ชัดเจน ไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและบุคลากรมี ภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบหลายด้าน ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้มีความเข้าใจตรงกัน โรงเรียนควรจัดหาเอกสาร หนังสือ เกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งด้านงบประมาณในการดำเนินงานให้เพียงพอ ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตร ให้เหมาะสม และควรมีรูปแบบการจัดทำหลักสูตรที่ดีเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำ

การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรได้ปฏิบัติมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ

การสร้างสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศของการเรียนรู้ภายในและภายนอกห้องเรียน รองลงมาคือ การจัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นการเรียนรู้ และการจัดทำและจัดหา สื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนและสำหรับเสริมความรู้ของครูผู้สอน ส่วนรายการ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และ การจัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและนอก สถานศึกษา สำหรับปัญหา คือการจัดทำแผนของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา การดำเนินการใช้หลักสูตรไม่เป็นไปตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดไว้ รวมถึงความไม่เข้าใจของ บุคลากรทุกฝ่ายจัดหาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญายังไม่เป็นระบบและทั่วถึง การจัดทำสาระการเรียนรู้ ก็ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ครูคนเดียวต้องรับผิดชอบหลายกลุ่มสาระและขาดสื่ออุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรให้เวลาในการดำเนินงานให้มากขึ้น ให้มี การศึกษารายละเอียดของหลักสูตรก่อน พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมทั้ง ควรมีการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มากขึ้น และควรมีการทดลองการใช้หลักสูตรก่อน

สำหรับการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) ได้ปฏิบัติมาก โดยรายการที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุดและการจัดกระบวนการเรียนรู้มีกระบวนการ ที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านร่างกาย ทางด้านสติปัญญา ของผู้เรียนครบทุกด้าน รองลงมาคือ การกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมและตอบสนองจุดเน้น ของสถานศึกษา การกระตุ้นครูให้ เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน การส่งเสริมครูโดยการรับรู้ปัญหา ขยาย ขมเขย ความพยายามของครูในการจัดการเรียนการสอน สำหรับปัญหาคือ ครูยังขาด ความมั่นใจ ความเชื่อมั่นในตนเองในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้เรียนขาดความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน

ครูมีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย ยังติดอยู่กับการสอนแบบเดิม ๆ ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจในเรื่องหลักสูตร และควรส่งเสริม ให้กำลังใจครูในการนำหลักสูตรไปใช้ ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการวางแผนการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างภาคและปลายภาคอย่างชัดเจน ผู้บริหารต้องมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามแผน และการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสนับสนุน ด้านงบประมาณให้ครูเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการหาความรู้เพิ่มเติมและนำไปสนับสนุนการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ รวมทั้งการลดภาระหน้าที่พิเศษของครูให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน และควรมีการส่งเสริม ให้กำลังใจครู ในการนำหลักสูตรไปใช้

ในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ได้ปฏิบัติมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดเอกสารหลักฐานการดำเนินงาน การบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน รองลงมาคือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร โดยผู้บริหาร และกำหนดแผนงาน/โครงการ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรของโรงเรียนอย่างชัดเจน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ การเปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน สำหรับปัญหา คือ โรงเรียนขาดการวางแผน การนิเทศ กำกับ ติดตาม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ที่เกี่ยวข้องในการนิเทศมีภาระหน้าที่ในงานพิเศษมาก ทำให้การนิเทศ กำกับ ติดตาม ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้นิเทศ ยังขาดความเข้าใจ ความเชื่อมั่น ความมั่นใจ ในการนิเทศ ผู้บริหาร โรงเรียน ขาดการนิเทศ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและชุมชน ไม่มีบทบาทในการกำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ควรจะต้องมีการวางแผนในการ ดำเนินการร่วมกัน รวมทั้งการส่งเสริม การให้กำลังใจครูในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยการรับรู้ปัญหาและการนิเทศ กำกับติดตามควรมีเครื่องมือที่ชัดเจน

ส่วนการสรุปผลการดำเนินงาน ได้ปฏิบัติปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปสรุปผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ การสรุปความคิดเห็นของครู ที่มีต่อการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และการรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้รับทราบอยู่เป็นประจำ ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ การสรุปความคิดเห็นของชุมชนที่มี ต่อการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สำหรับปัญหา คือ โรงเรียนและครูกำลังดำเนินการ ใช้หลักสูตรการสรุปผลการดำเนินงาน จึงไม่ครบทุกขั้นตอน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตรแต่ยังขาดความเข้าใจในบทบาทของตนเอง และคู่มือเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่จำเป็นในการค้นคว้าและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมี

การส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจครูในการนำหลักสูตรไปใช้จากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนควรมีการวางแผนการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อจบบทเรียน หรือสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา รวมทั้งควรมีการประชุม สัมมนา ปรึกษาหารือ ครูผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อจะได้หาแนวทางในการดำเนินงานและการแก้ปัญหา และควรมีการจัดอัตรากำลังใจครูเพิ่ม โดยเฉพาะฝ่ายสนับสนุนการสอน เพื่อจะได้ลดภาระงานพิเศษ

นอกจากนี้การปรับปรุงพัฒนาก็ได้ปฏิบัติมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการร่วมมือกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ การนำปัญหาและอุปสรรคมาปรับปรุงพัฒนา และการปรับปรุงพัฒนาสาระ เวลาเรียน กิจกรรมและอื่นๆหลังดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการปรับปรุงพัฒนาสาระ เวลาเรียน กิจกรรมและอื่นๆ ระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับปัญหา คือ ครูผู้นำหลักสูตรไปใช้ขาดการบันทึกข้อมูล การรายงานผล เพื่อจะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา โรงเรียนกำหนดเวลาในการปรับปรุงพัฒนาไว้เมื่อสิ้นปีการศึกษา ซึ่งนานเกินไปและการเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ยังไม่มีความเข้าใจในเนื้อหา วิธีการขั้นตอน ตลอดจนถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ หรือตั้งแต่เริ่มเตรียมความพร้อมและขั้นตอนต่าง ๆ ส่วนข้อเสนอแนะคือ ควรมีการวางแผนการปรับปรุงหลักสูตรในระยะสั้น ๆ โดยให้ครูผู้สอนปรับปรุงและพัฒนาตามความเหมาะสม โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ และควรนำผลจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อมีการสอนจบในแต่ละเนื้อหา ซึ่งจะช่วยให้สาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

ต่อมา ปิยะพร ทำบุญ (2546) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า (1) ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสถานศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นขั้นตอนพบว่ามีความคิดเห็นว่าปฏิบัติมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ขั้นตอนการจัดทำสาระของหลักสูตร ขั้นตอนการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล ผู้บริหารสถานศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าครูผู้สอน (2) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่าปฏิบัติมาก ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการสร้างตระหนักรู้แก่ผู้บริหาร ครูให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัจจุบันของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียนชุมชน โดยการสอบถาม/ สัมภาษณ์ ความรู้

ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) ขั้นตอนการจัดทำ สารของหลักสูตร สถานศึกษา ในภาพรวม พบว่าปฏิบัติมาก คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นมีการจัด สักส่วนเวลาเรียนตาม โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน ข้อที่ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน มีการปฏิบัติปานกลาง คือ จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี ทางการศึกษา เพียงพอตามสารการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสมกับผู้เรียน จัดแหล่ง เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับสภาพของ สถานศึกษาและชุมชน ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำ ที่สุด โดยมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติปานกลาง คือ ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอน (4) ขั้นตอนการ กำกับติดตามประเมินผล และรายงานผล ในภาพรวมพบว่า ได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของ สถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตร ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำ ที่สุด คือ สรุป ผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและรายงานต่อผู้เกี่ยวข้อง และชุมชน เป็นประจำ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งใน สถานศึกษาแกนนำ การใช้หลักสูตรและสถานศึกษาเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง ผู้วิจัยได้นำเสนอจำแนกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ (1) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษา พบว่าครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องบางส่วนยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ชัดเจน เนื่องจากวิทยากรแกนนำ ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ให้บุคลากรผู้รับการอบรมได้เต็มที่ ดังนั้น ควรจัดให้มีการ อบรมเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และให้ครูและผู้เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมและได้รับความรู้ โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกัน จัดหาเอกสารค้นคว้า และคู่มือความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรให้เพียงพอ โรงเรียนควรสร้างความตระหนัก ให้บุคลากร ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เห็นความสำคัญและดึงดูดความสนใจเปิด โอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาให้มากขึ้น จัดหางบประมาณในการดำเนินการ และ ประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรมีระยะเวลา ในการเตรียมการและดำเนินการให้มากกว่าเดิมเพื่อความพร้อมมากขึ้น (2) ขั้นตอนการดำเนินการ จัดทำ สารของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาในเรื่องของระยะเวลาในการจัดทำน้อย ต้อง เร่งทำให้เสร็จทันใช้ในช่วงเปิดภาคเรียน ทำให้การจัดทำสารของหลักสูตรอาจไม่สอดคล้องและ ไม่ได้ นำ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพความต้องการปัญหาของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง มาพิจารณาในบางสาระวิชา ครูส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการขาดแคลนเอกสารประกอบหลักสูตร และ

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล โดยเฉพาะการทำหลักฐานการวัดผลประเมินผล กระทรวงศึกษาธิการ หรือกรมวิชาการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดควรจัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลและแบบบันทึกหลักฐานการวัดประเมินผลที่เป็นมาตรฐานหรือรูปแบบสากล เพื่อความสะดวกในการเทียบโอน (3) ขั้นตอนการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและ รายงาน พบว่า ยังขาดการกำกับ ติดตามประเมินผลที่มีมาตรฐานและเป็นระบบต่อเนื่อง การปรับเปลี่ยน แนวดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรทำให้โรงเรียนเกิดความสับสนและไม่แน่ใจในคุณภาพของ หลักสูตรที่จัดทำ ขึ้นยังไม่มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับโรงเรียนและ ไม่มีแบบที่เป็นมาตรฐาน ดังนั้นกรมวิชาการ หรือคณะกรรมการบริหารหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานจากส่วนกลางควรจัดทำเอกสาร คู่มือหรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลอย่างชัดเจนและติดตามผลการนำไปปฏิบัติในระดับสถานศึกษา อย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง

ส่วน เสริม เคน โยธา (2546) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า (1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถามพบว่า เป็นครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมาได้แก่ ผู้บริหาร และกรรมการ สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.2 (2) ผลการวิจัย ด้านบทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการ สถานศึกษา มีบทบาทในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษา การจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษา การกำหนดแผนการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา การปฏิบัติการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา การนิเทศ กำกับ ติดตามผล การดำเนินการบริหารหลักสูตร การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา และการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาในภาพรวมและ รายด้านการปฏิบัติมาก (3) ผลการวิจัย เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอนและ กรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับบทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร สถานศึกษาในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด ภารกิจงาน 7 ด้าน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการ สถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร สถานศึกษาไม่แตกต่างกัน (4) ผลการวิจัยปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ในการ ปรับปรุงบทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน

มอบหมายให้ครูทุกคนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียนและชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากรได้จัดประชุมอบรมปฏิบัติการและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม อบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา รวมทั้งคณะอนุกรรมการการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ โรงเรียนประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและ ท้องถิ่น สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ข้อมูลอื่น ๆ ด้านการสร้าง ความเข้าใจ กับคณะกรรมการสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงและส่งเอกสารให้ศึกษา ด้านการเผยแพร่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น ได้จัดทำ การจัดส่งจดหมายข่าว จัดป้ายนิเทศและนิทรรศการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนทุกโรงเรียนได้มอบหมายให้ ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ประชาพิจารณาว่าหลักสูตร กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตร ด้านการอนุมัติการใช้หลักสูตร ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนามอนุมัติ การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการวางแผนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดหา เลือกลงใช้ ผลิตภัณฑ์และพัฒนาสื่อ แหล่งการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนา และการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนได้วางแผนประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่ครูทุกคนให้สามารถทำหน้าที่แนะแนว การดำเนินการใช้หลักสูตรด้านการจัดครูเข้าสอนโรงเรียนจัดครูเข้าสอนไม่ตรงวุฒิเป็นบางวิชา และไม่ตรงกับความสามารถที่สอนเป็นบางวิชา ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการเชิญมาช่วยสอน และพานักเรียนออกไปเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น เผยแพร่และอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่ง การเรียนรู้ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น เผยแพร่และอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนในการสร้าง/ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีการส่งเสริมการผลิตและการใช้สื่อ นวัตกรรม สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริม การวิจัยเพื่อพัฒนามีการส่งเสริมให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการตรวจสอบการใช้หลักสูตรมีการสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตร และ รวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยแก้ปัญหา และมีการจัดประชุมสัมมนาประเมินการใช้หลักสูตรและ เสนอแนวทางการแก้ปัญหา การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลโรงเรียนมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการการนิเทศภายใน จัดทำโครงการนิเทศ ศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรจัดทำ ปฏิทินการนิเทศ และกำหนดรูปแบบการนิเทศ วิธีการนิเทศ คือ ประชุมให้คำปรึกษา ศึกษาดูงาน

มอบหมายให้ครูทุกคนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียนและชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากร ได้จัดประชุมอบรมปฏิบัติการและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม อบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ โรงเรียนประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและ ท้องถิ่น สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ข้อมูลอื่น ๆ ด้านการสร้าง ความเข้าใจ กับคณะกรรมการสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงและส่งเอกสารให้ศึกษา ด้านการเผยแพร่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น ได้จัดทำการจัดส่งจดหมายข่าว จัดป้ายนิเทศและนิทรรศการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนทุกโรงเรียนได้มอบหมายให้ ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ประชาพิจารณ์ร่างหลักสูตร กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตร ด้านการอนุมัติการใช้หลักสูตร ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนามอนุมัติ การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการวางแผนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดหา เลือกรับใช้ ผลิตและพัฒนาสื่อ แหล่งการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนา และการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนได้วางแผนประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่ครูทุกคนให้สามารถทำหน้าที่แนะแนว การดำเนินการใช้หลักสูตรด้านการจัดครูเข้าสอน โรงเรียนจัดครูเข้าสอนไม่ตรงวุฒิเป็นบางวิชา และไม่ตรงกับความสามารถที่สอนเป็นบางวิชา ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการเชิญมาช่วยสอน และพานักเรียนออกไปเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น เผยแพร่และอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่ง การเรียนรู้ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น เผยแพร่และอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนในการสร้าง/ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีการส่งเสริมการผลิตและการใช้สื่อนวัตกรรม สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านการส่งเสริม การวิจัยเพื่อพัฒนามีการส่งเสริมให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการตรวจสอบการใช้หลักสูตรมีการสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตร และ รวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยแก้ปัญหา และมีการจัดประชุมสัมมนาประเมินการใช้หลักสูตรและ เสนอแนวทางการแก้ปัญหา การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลโรงเรียนมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการการนิเทศภายใน จัดทำโครงการนิเทศ ศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรจัดทำ ปฏิทินการนิเทศ และกำหนดรูปแบบการนิเทศ วิธีการนิเทศ คือ ประชุมให้คำปรึกษา ศึกษาดูงาน

และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ส่วนการประเมินผลการใช้หลักสูตร โรงเรียนมีการประเมินผลเมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าสิ่งที่ เป็นปัญหามากที่สุด คือ มีเวลาเตรียมการระยะสั้น เวลาในการจัดทำหลักสูตรมีน้อยขาดเอกสาร ประกอบการทำความเข้าใจให้กับครู นอกจากนี้ยังมีปัญหาบ้างบางโรงเรียน เช่น บุคลากรน้อย บุคลากรมีภารกิจมาก ครูไม่เข้าใจวิธีการจัดทำหลักสูตร วิธีการถ่ายทอดไม่ชัดเจน การนิเทศ ไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ (2) การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าการเตรียม ความพร้อมของครูทุกกลุ่มสาระมีการสร้างความตระหนักโดยส่วนใหญ่ใช้วิธีประชุมชี้แจง ด้าน การพัฒนาบุคลากรในแต่ละด้านการจัดข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของกลุ่ม สาระเกี่ยวกับบุคลากร สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มสาระ โดยให้ครูทุกคนเป็นกรรมการจัดทำ และจัด ประชุมครูในกลุ่มสาระเพื่อตรวจสอบร่วมกัน การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูกิจกรรมที่กลุ่มสาระจัดทำมากที่สุด คือ มีโครงการสนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีแผนการพัฒนาบุคลากรในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ มีการพัฒนาสื่อและแหล่งการเรียนรู้และการวางแผนการใช้แหล่ง การเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ด้านการวัดและประเมินผล มีการกำหนดเกณฑ์การวัดและ ประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนามีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล มีการกำหนดผู้นิเทศไว้ชัดเจนและกำหนดให้รายงาน การใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นภาคเรียน การดำเนินการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดครู เข้าสอน ส่วนใหญ่จัดสอนตรงกับความรู้ความสามารถทุกคนด้านการใช้แหล่งการเรียนรู้มีการใช้ แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเป็นบางรายวิชา ด้านการผลิตและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ครูผู้สอนดำเนินการผลิตและการจัดหาสื่อด้วยตนเอง ด้านการตรวจสอบหลักสูตร มีการสำรวจ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีการศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตร นิเทศโดยการประชุม สังเกตการสอน มีการรายงานใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นภาคเรียนและประเมินผลเมื่อสิ้นภาคเรียน ปัญหาอุปสรรคในการ บริหารจัดการศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่าสิ่งที่ เป็นปัญหามากที่สุด คือ มีเวลาในการ จัดทำหลักสูตรน้อย บุคลากรให้ความตระหนักต่อการประชุมน้อย หลักสูตรเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้มีเวลาให้การเตรียมพร้อมน้อย สิ่งที่เป็นปัญหามากกลาง คือบุคลากรมีน้อย จำนวนคาบสอน มาก ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ครูยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม ครูมีกิจกรรมมากทำให้ การนิเทศไม่เป็นไปตามกำหนด และที่เป็นปัญหาน้อย คือ นโยบายจากฝ่ายบริหารไม่ชัดเจน ครูไม่ แสวงหาแหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน (3) การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าการดำเนินงาน

จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงคณะครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของผู้เรียน และความพร้อมของท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีการพิจารณาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเพื่อนำมาเป็นข้อมูล การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน และมีการทำแผนงาน โครงการ และปฏิทินปฏิบัติงาน การดำเนินงานของครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนมีการปฐมนิเทศ ให้ผู้เรียนเข้าใจเป้าหมายและวิธีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกของกิจกรรม ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผน/โครงการ ประสานงานและอำนวยความสะดวกในด้าน ทรัพยากรตามความเหมาะสม และส่วนใหญ่จัดให้ผู้เรียนเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม นักเรียน ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม การจัดกิจกรรมของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และประเมินผลการ เข้าร่วมและการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน การบริหารงานแนะแนวด้านปัจจัย โรงเรียนส่วนใหญ่ มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานแนะแนว มีเครื่องมือในการแนะแนว มีศูนย์ปฏิบัติการแนะแนว และมีเครือข่ายการแนะแนวในโรงเรียน การบริหารงานแนะแนว ด้านกระบวนการ โรงเรียนทุก โรงเรียนวางแผนให้มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนและจัดทำเป็นสารสนเทศ จัดบริการข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยด้วยวิธีการหลากหลายจัด โครงการ/งาน/กิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่าง หลากหลาย และโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่าง เหมาะสม มีความภูมิใจในใจตนเอง ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าสิ่งที่ เป็นปัญหามากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาให้ความสำคัญต่อกิจกรรมน้อย ขาดผู้แนะแนวที่จะเป็นแกนนำ ให้ครูนอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านต่าง ๆ น้อย เช่น การประสานงานครูเป็นไปด้วยความยากลำบาก ครูยังไม่เข้าใจกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร การจัดประชุมครูที่ปรึกษาทำได้น้อย ครูใช้ระบบ สั่งงานเหมือนเดิม ให้คำปรึกษาดูแลผู้เรียนไม่เป็นระบบ

ปีต่อมาสุจิตรา สุวรรณกาญจน์ (2547) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 3 พบว่า 1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 สรุปได้ดังนี้ 1.1 การเตรียม ความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 10 รายการ โรงเรียนปฏิบัติมาก 6 รายการ ปฏิบัติมากอันดับสูงสุดคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร และปฏิบัติปานกลาง จำนวน 4 รายการ และปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยน ประสพการณ์เกี่ยวกับหลักสูตร 1.2 การจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 15 รายการ พบว่า โรงเรียนปฏิบัติมาก 11 รายการ ที่ปฏิบัติมาก อันดับ

สูงสุดเท่ากัน 2 รายการ คือ จัดให้มีเอกสาร คู่มือในการจัดทำหลักสูตร และร่วมกันจัดทำคำอธิบายรายวิชาของสาระการเรียนรู้ โดยรองลงมา ร่วมกันกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีโดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ และปฏิบัติปานกลาง จำนวน 4 รายการ สำหรับรายการที่ปฏิบัติ น้อย คือ กำหนดหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมตามความคาดหวังของชุมชน 1.3 การบริหารและ การดำเนินการใช้หลักสูตร 24 รายการ พบว่า โรงเรียนปฏิบัติมาก 9 รายการ และปฏิบัติมากอันดับ สูงสุด คือ แต่งตั้งครูทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนให้เหมาะสมตามวุฒิ ประสบการณ์ และความถนัด ความพร้อม โดยรองลงมามีการปฏิบัติเท่ากัน 2 รายการ คือ จัดตารางสอนโดยสำรวจความพร้อม ความสมัครใจของครู ก่อนจัดครูเข้าสอน และ จัดศูนย์รวมของตารางสอนของทุกคนเพื่อตรวจสอบ ควบคุม และรายการที่ปฏิบัติปานกลาง 15 รายการ โดยปฏิบัติปานกลางอันดับสูงสุด คือ ออกแบบ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลาย ปฏิบัติปานกลางอันดับต่ำสุด คือ ศึกษาฐานจากแหล่งเรียนรู้ และหลากหลาย เช่น โรงงาน สถานประกอบการ และเป็นที่น่าสังเกตว่ามีผู้ตอบระบุว่าน้อยสูง ถึงร้อยละ 29.31 1.4 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร 5 รายการ พบว่า โรงเรียนปฏิบัติมากอันดับสูงสุด มี 1 รายการ คือ มีแผนงานโครงการ กำกับนิเทศและติดตามผล และปฏิบัติปานกลางมี 4 รายการ รายการที่ปฏิบัติปานกลางอันดับสูงสุดมีเท่ากัน 2 รายการ คือ มีเอกสารหลักฐานการดำ เนินการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และมีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และรายการที่ปฏิบัติปานกลางอันดับต่ำสุด คือ มีคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 1.5 การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร 3 รายการ พบว่า ปฏิบัติ ปานกลางและที่ปฏิบัติปานกลางอันดับสูงสุด คือ มีการประเมินการใช้หลักสูตร รองลงมามีการ สรุปผลการดำเนินงานและปฏิบัติปานกลางอันดับต่ำสุด มีการรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน 1.6 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร 2 รายการ พบว่า ปฏิบัติปานกลาง คือ นำข้อมูลและปัญหาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการบริหาร หลักสูตร

ในปีเดียวกันมั่งกร ปทุมพร (2547) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามทัศนะของข้าราชการครู โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร ช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1. การดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามทัศนะของข้าราชการครูใน โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร ช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมพบว่าปฏิบัติปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 2 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านการเตรียม

ความพร้อมของสถานศึกษา และด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และ 3.37 ตามลำดับ

2. ปัญหาการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามทักษะของข้าราชการครูในโรงเรียนเครือข่ายในการใช้หลักสูตร ช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมพบว่าปฏิบัติปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 2 อันดับ คือด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและด้านการสรุปการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และ 3.15 ตามลำดับ

ส่วนจรรยา สุกกาญจน์ (2547) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 พบว่า 1. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 สรุปได้ดังนี้ 1.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 8 รายการ พบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้มาก 4 รายการ โดยรายการที่สามารถปฏิบัติได้สูงสุดคือ การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่นบุคลากร 1.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 4 รายการพบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก 3 รายการ โดยรายการที่สามารถปฏิบัติได้สูงสุด คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาโดยคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง 1.3 การวางแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาการวางแผนบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 8 รายการพบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก 3 รายการ โดยรายการที่ปฏิบัติสูงสุดคือ การสร้างบรรยากาศทางกายภาพด้านวิชาการ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 1.4 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้ง 5 รายการ พบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก ทั้ง 5 รายการ โดยรายการที่ปฏิบัติสูงสุด คือ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประกันคุณภาพสถานศึกษาโดยองค์กรภายนอก 2.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนสามารถดำเนินการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ทั้ง 5 รายการ พบว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติมาก 3 รายการ โดยรายการที่ปฏิบัติสูงสุด คือ การจัดทำแผนงาน/โครงการ นิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา 1.6 การสรุปการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 รายการ พบว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติมาก 3 รายการ โดยรายการที่ปฏิบัติสูงสุด คือการรายงานผลต่อคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นประจำ 1.7 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 4 รายการ พบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก 3 รายการ โดยรายการที่ปฏิบัติสูงสุดคือ การจัดแผนพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป 2. ปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 สรุปได้ดังนี้ 2.1 ปัญหาการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าร้อยละ 50 มี 3 รายการ โดยรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือ ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการรองลงมาคือ บุคลากรมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ และต้องรับภาระงานหลายอย่าง 2.2 ปัญหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าร้อยละ 50 มี 3 รายการ โดยรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือ ระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีน้อยเกินไป รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรยังไม่เข้าใจเรื่องการพัฒนาและประเมินผล 2.3 ปัญหาด้านการวางแผนบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียน ที่มีปัญหาเกินกว่าร้อยละ 50 มี 2 รายการ โดยรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา รองลงมาคือ ขาดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2.4 ปัญหาด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าร้อยละ 50 มี 3 รายการ โดยรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือ การทำวิจัยในชั้นเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ รองลงมาคือ ไม่มีครูแนะแนวที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านนี้โดยตรง 2.5 ปัญหาด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า ไม่มีโรงเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าร้อยละ 50 สำหรับรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลยังไม่เป็นระบบ 2.6 ปัญหาด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าร้อยละ 50 สำหรับรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการสรุปผลการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำและการใช้หลักสูตร รองลงมาคือ ไม่มีคณะกรรมการสรุปผลการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำและการใช้หลักสูตร 2.7 ปัญหาด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าร้อยละ 50 มี 2 รายการ โดยรายการที่มีปัญหามากที่สุด คือยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตร รองลงมาคือ ขาดการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารที่เป็นระบบ

สำหรับ มาโนชย์ มีดี (2547) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า 1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีดังนี้ 1.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้บริหารมีการปฏิบัติมาก แทบทุกรายการ ยกเว้นรายการที่ 4 คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา พ.ศ. 2544 มีการปฏิบัติมากที่สุด 1.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้บริหารมีการปฏิบัติมาก แทบทุกรายการ ยกเว้นรายการที่ 1 คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ที่ชัดเจน และรายการที่ 2 กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีการปฏิบัติมากที่สุด และการกำหนดวิธีการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ มีการปฏิบัติปานกลาง 1.3 การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 มีการปฏิบัติมาก ทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การประชุมคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป้าหมาย/แผนงาน ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 1.4 การปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีการปฏิบัติมาก แทบทุกรายการ ยกเว้น การแสดงความจำนงในการขอรับการประเมินคุณภาพสถานศึกษา โดยองค์กรภายนอก ยังมี การปฏิบัติปานกลาง 1.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้บริหารมีการปฏิบัติมาก ทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำ แผนงาน / โครงการ การนิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผล การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 1.6 การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้บริหารมีการปฏิบัติปานกลาง ทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการรายงานผลการดำเนินงาน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 1.7 การปรับปรุง พัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้บริหารมีการปฏิบัติมาก แทบทุกรายการ ยกเว้น การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ยังมีการปฏิบัติปานกลาง 2. ปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีดังนี้ 2.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีปัญหาปานกลาง แทบทุกรายการ ยกเว้น

รายการที่ 3 บุคลากรมีจำนวนจำกัด และแต่ละคนต้องรับภาระงานหลายอย่าง และรายการที่ 8 ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ มีปัญหา และรายการที่ 6 การสนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จะมีปัญหาน้อย 2.2 การจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีปัญหาปานกลาง แทบทุกรายการ ยกเว้นรายการที่ 1 คือขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งมีปัญหาน้อย 2.3 การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีปัญหาปานกลาง แทบทุกรายการ ยกเว้นรายการ ที่ 2 คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ สารการเรียนรู้มีบุคลากรไม่เพียงพอ ยังมีปัญหา 2.4 การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีปัญหาปานกลาง ทุกรายการ โดยรายการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทรัพยากรมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ไม่ได้ใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง 2.5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 ส่วนใหญ่มีปัญหาน้อย ยกเว้นรายการที่ 3 ขาดการรายงานการนิเทศภายใน รายการที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลยังไม่เป็นระบบ รายการที่ 8 บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา รายการที่ 9 การประเมินคุณภาพภายในไม่ได้ปฏิบัติตามที่วางไว้ และรายการ ที่ 10 ขาดการจัดให้มีการประเมินคุณภาพของโรงเรียนโดยองค์กรภายนอก มีปัญหาปานกลาง 2.6 การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดเขต พื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีปัญหาน้อย แทบทุกรายการ ยกเว้นรายการที่ 2 บุคลากรขาด ความรู้ความเข้าใจในการสรุปผลการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีปัญหาปานกลาง 2.7 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 มีปัญหาน้อย แทบทุกรายการยกเว้นรายการที่ 4 ขาดแนวทาง ที่ชัดเจนในการปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาปานกลาง สำหรับน้ำทิพย์ ทะศรีแก้ว (2548) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ

โรงเรียนเอกชนจังหวัดน่านพบว่า 1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน จำแนกตามรายด้านทั้ง 5 ด้าน ตามความเห็นของครูผู้สอน

1.1 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน ด้านหลักสูตร ตามความเห็น ของครูผู้สอนมีการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการปฏิบัติมาก ได้แก่ มีส่วนร่วมใน การวางแผนและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา มีการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการ

จัดทำหลักสูตร โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การปฏิบัติด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่สุด คือ มีการจัดทำเนื้อหา สาระอย่างบูรณาการและหลากหลายรูปแบบ

1.2 ด้านแผนการเรียนรู้ สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน ด้านแผนการเรียนรู้ ตามความเห็นของครูผู้สอนมีการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติด้านแผนการเรียนรู้ ปฏิบัติมาก ได้แก่ แผนการเรียนรู้ยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ มีการศึกษาคู่มือการวัดผลประเมินผล มีการศึกษาคู่มือสื่อการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของด้านแผนการเรียนรู้ ได้แก่ การนำหลักสูตรกลุ่มวิชามาวิเคราะห์จัดทำเป็นรายวิชา หรือบูรณาการให้เป็นชุดการเรียนรู้ และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีมาใช้

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ตามความเห็นของครูผู้สอนมีการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีการปฏิบัติมาก ได้แก่ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จัดกิจกรรมการเรียนรู้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและตัดสินใจ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และ ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

1.4 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ตามความเห็นของครูผู้สอนมีการปฏิบัติปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่มากที่สุดได้แก่ ร่วมจัดแหล่งเรียนรู้บรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้สังเกตสำรวจ สัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูมีการพัฒนาสื่อขึ้นใช้เอง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ใช้แหล่งวิทยากรในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดให้มีเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่

1.5 ด้านการวัดผลและประเมินผลสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน ด้านการวัดผลประเมินผล ตามความเห็นของครูผู้สอน พบว่า มีการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติด้านการวัดผลประเมินผลปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีการวัดผลและประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดด้านการวัดผลประเมินผล ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล และ มีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้การทำงานควบคู่กับผลงาน โครงการหรือแฟ้มสะสมงาน

2. สภาพปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน
จำแนกเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน ตามความเห็นของครูผู้สอนจาก แบบสอบถามความเห็นปลายเปิด
แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต พบว่า

ด้านหลักสูตร มีปัญหาน้อย ที่มีปัญหา คือ การจัดทำเนื้อหา สารอย่างบูรณาการและ
หลากหลายรูปแบบ การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของท้องถิ่น เนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้มากเกินไป ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
ซ้ำซ้อน ทำให้เวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ไม่เพียงพอ

ด้านแผนการเรียนรู้ มีปัญหาน้อย ที่มีปัญหา คือ มีการนำหลักสูตรกลุ่มวิชาวิเคราะห์
จัดทำเป็นแผนการเรียนรู้รายวิชาหรือบูรณาการให้เป็นชุดการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการ
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีมาใช้ รูปแบบแผนการเรียนรู้ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงบ่อย
ครูขาดความรู้เข้าใจในการทำแผนการเรียนรู้

ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ มีปัญหาปานกลาง ที่มีปัญหามากที่สุดคือ ใช้แหล่งวิทยากร
ในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีเครือข่าย และแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่ จัดทำสื่อโดยเลือกใช้
วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและเลือกใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
ในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ขาดแคลนงบประมาณในการผลิตและจัดซื้อสื่อ ครูและ
ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ น้อย ขาดสื่อที่ใช้ฝึกผู้เรียนด้านการคิด การแก้ปัญหา และการ
ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตัวเอง

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีปัญหาน้อย ที่มีปัญหา คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน
ผู้ปกครอง ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล และมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
การทำงานควบคู่กับผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมงาน การเก็บคะแนนละเอียดเกินไป
เอกสารการประเมินตามสภาพจริงมากเกินไปและทุกหน่วยการเรียนรู้ การให้นักเรียนให้คะแนน
กันเองมีปัญหาคือ นักเรียนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลไม่ให้ความร่วมมือ
อย่างแท้จริง ทำให้คะแนนไม่แตกต่างกัน คือไม่เป็นไปตามสภาพจริง

ส่วน อนก อคิเดช (2549) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า (1) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมปฏิบัติ
มาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด รองลงมาคือด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ
ติดตามและประเมินผล ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม
และประเมินผล ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนา

กระบวนการบริหารหลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (2) แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 สรุปได้ ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ควรจัดเตรียมเอกสารหลักสูตรต่างๆ จัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกิดทักษะในการจัดทำหลักสูตร สำรวจข้อมูลสารสนเทศความต้องการ ของท้องถิ่น โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา และจัดสรรงบประมาณ ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรให้เพียงพอและทันเวลา ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการประสานความร่วมมือโรงเรียนใกล้เคียง จัดบุคลากรที่มีความชำนาญในแต่ละกลุ่มสาระ ร่วมกันรับผิดชอบและร่วมมือจัดทำสาระหลักสูตรและจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่สอดคล้อง กับสภาพท้องถิ่น ด้านการวางแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ และดำเนินการประชุมวางแผน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วม ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ควรจัดสัมมนาครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษาในทิศทาง เดียวกัน จะส่งผลต่อการนำไปใช้ในการจัดทำแผนการสอนได้ตรงตามเป้าหมายหลักสูตร และ ประเมินผลการการใช้หลักสูตรทุกภาคเรียน ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ควรมี การประชุมคณะครูเพื่อจัดทำแผนการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล จัดทำปฏิทินการนิเทศ แต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่ให้คณะครูเป็นกรรมการนิเทศกำกับติดตาม ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษา ควรจัดอบรมครูสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรและหลักสูตร จัดประชุมคณะครูและผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตร และหลักสูตรสถานศึกษาเป็นประจำทุก ปีการศึกษา

ในปีเดียวกัน วิริยะ สู้แสงี่ยม(2549)ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี พบว่า (1) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ปฏิบัติมากทุกด้าน โดยเรียง ค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมและการจัดทำสาระของ หลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร (2) แนวทางในการพัฒนาการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี สรุปได้ดังนี้ (2.1) ผู้บริหารควร พัฒนาตนเอง เพื่อสามารถแนะนำและช่วยเหลือบุคลากรครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ

หลักสูตรสถานศึกษา (2.2) ควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องหลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตร เป็นผู้ให้ความรู้และคำแนะนำแก่นุคลากรครู ผู้ปกครองไปพร้อม ๆ กัน เพื่อสร้างความมั่นใจและให้ความรู้ที่ถูกต้อง (2.3) ควรมีการวางแผนที่รัดกุมและมีคณะกรรมการติดตามการดำเนินการใช้หลักสูตร ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด (2.4) ควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งทำการปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ ๆ โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้คอยแนะนำช่วยเหลือ (2.5) ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบข่าวสาร เรื่องหลักสูตรเป็นระยะ ๆ ผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น เครือข่าย ผู้ปกครอง วารสารของโรงเรียน จดหมายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์ ฯลฯ พร้อมทั้งให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนมากขึ้น

ปีต่อมา พระมหาศิริสิทธิ์ วรโณน(2550)ได้ศึกษาการจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า การวางแผนจัดทำหลักสูตร ภาพรวมปฏิบัติปานกลาง ที่มีการปฏิบัติมาก คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติทางการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันใช้เป็นข้อมูลนำมาดำเนินการ แต่ปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาไม่ค่อยนำการประเมินผล การปฏิบัติงานหรือโครงการนั้นนำมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง และโรงเรียนขาดงบประมาณที่เพียงพอต่อการเตรียมการและดำเนินการจัดทำ หลักสูตร ส่วนข้อเสนอแนะ คือให้ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาวิธีการและมาตรการ ประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาให้มีการระดมทุน ขอความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านงบประมาณ เสนอนโยบายการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัดเห็นความสำคัญพร้อมที่จะจัดสรรงบประมาณตอบสนองนโยบายตามโครงการนั้น ๆ และดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร ครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาร่วมกันวางแผนจัดทำ แผนพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุกปีจัดอบรมให้ความรู้แก่นุคลากร ครู โดยเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์มาให้ความรู้ ลงมือปฏิบัติจริง ปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม

การจัดการเรียนรู้ ภาพรวมปฏิบัติมาก คือการจัดตารางการเรียนการสอนจะคำนึงถึงความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระวิชาปัญหาที่พบ คือ บุคลากร ครู ไม่ได้แก้ปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยวิธีการซ่อมเสริม และขาดความร่วมมือที่ดีจากบุคลากรครู ในการจัดทำหลักสูตรการดำเนินการตามหลักสูตร ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรครูเห็นความสำคัญต่อการดำเนินการตามแผนงาน นโยบายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้สร้างอุดมการณ์ ให้มีความตั้งใจพร้อมเสียสละเพื่องาน ในปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ควรจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ให้หลากหลายเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และดำเนินการตามหลักสูตร

สถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสภาพการดำเนินการในด้านสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมปฏิบัติปานกลาง ที่สถานศึกษาปฏิบัติมาก คือ แนะนำให้ครูได้นำทรัพยากรในท้องถิ่น มาจัดทำสื่อการเรียนการสอน และปัญหาที่พบ คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้กับนักเรียน และ สถานศึกษามีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะ จัดสรรช่วยสนับสนุนด้านการจัดสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดหาและการผลิตสื่อ อุปกรณ์ ส่วนข้อเสนอแนะคือ สถานศึกษา ควรผลิตสื่อ จัดหาสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชนท้องถิ่นนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ใช้สื่อที่อยู่อย่างคุ้มค่า เน้นการผลิตสื่อให้สอดคล้องกับบทเรียนประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วม และพยายามจัดหางบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ภาพรวมปฏิบัติปานกลาง ที่มีการปฏิบัติมาก คือ

ได้วางแผนกำหนดช่วงเวลาการวัดผลและประเมินผลระหว่างภาคเรียน ปลายภาคเรียนและตลอด ภาคเรียนได้อย่างเหมาะสม และปัญหาที่พบ คือ ขาดการจัดประเมินวิเคราะห์เครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลเพื่อนำไปใช้พัฒนา ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ และสถานศึกษาไม่ได้สร้าง เครื่องมือ ระเบียบแนวปฏิบัติการวัดผลประเมินผลของอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาควรจัดทำเครื่องมือวัดการวัดผลประเมินผลรองรับไว้ ให้คณะครู ได้ศึกษาตระหนัก ในความสำคัญของการวัดผล ประเมินผลของนักเรียน เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาของสถานศึกษา ควรจัดการวัดผล ประเมินผลให้เหมาะสม สอดคล้องกับทั้ง 8 กลุ่มสาระปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เป็นระบบ ตรวจสอบได้

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ภาพรวมมีการปฏิบัติมาก คือ ส่งเสริมให้นักเรียนมี ประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ และปัญหาที่พบ คือ สถานศึกษาไม่ได้จัดทำแผนงาน แผนโครงการของ การจัดกิจกรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และขาดงบประมาณในการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามกลุ่มสาระวิชา ส่วนข้อเสนอแนะ คือสถานศึกษาควรบริหารงาน งบประมาณให้เป็นระบบ จัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนส่งเสริมตามกลุ่มสาระวิชาให้เหมาะสม อาจจัดหางบประมาณจากส่วนอื่น ๆ จากองค์กรอื่น ๆ มาช่วยเหลือให้ การสนับสนุนแบ่งเบาภาระ และดำเนินการจัดกิจกรรม ควรเป็นกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก ใช้ความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์งาน สามารถเรียนรู้แก้ไขปัญหาตามหลักวิชาการอย่างหลากหลาย ให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ให้กับนักเรียน

ในปีเดียวกัน ชลิต เกษทอง (2550) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า (1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านปฏิบัติมากเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการบริหารเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาในด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การสนับสนุนการใช้วิทยากรท้องถิ่นในด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา และการรายงานผลการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อชุมชน ในด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติปานกลาง (2) ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านปฏิบัติน้อย

ส่วน ธนศักดิ์ เปาริก (2550) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า (1). ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในภาพรวมปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่าทุกขั้นตอนมากเรียงตามลำดับการดำเนินงานจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 6) การปรับปรุง พัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และ 7) การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (2). ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ในภาพรวมปฏิบัติน้อย และเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่าทุกขั้นตอนมีปัญหาน้อย เรียงตามลำดับปัญหามากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3) การปรับปรุง พัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 4) การเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 5) การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 6) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และ 7) การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จึงเป็นข้อสนับสนุนที่จะนำมาประกอบการศึกษาการบริหารหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ซึ่งพอสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร คือหัวใจในการจัดการศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารหลักสูตร โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนอย่างเป็นเอกภาพขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกัน